

ДЕКОРАТИВНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНТЕР'ЄРУ ЖИТЛОВИХ ТА ПРИБУТКОВИХ БУДИНКІВ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX – ПОЧАТКУ XX СТ.

Основною складовою розвитку національної культури України та збереження матеріальних об'єктів для візуального відтворення стилю життя та світосприйняття для нащадків, є охорона культурної спадщини. Культурна спадщина України являє собою об'єднання об'єктів культурної спадщини, які мають археологічну, естетичну, історичну, наукову, культурну, соціальну, політичну, духовну та іншу цінність, які передалися нам з минулих років, століть, поколінь і зберегли свій первісний вигляд повністю чи частково [1,5].

На території України та м. Києві серед збережених будівель досить мала частка зі збереженим автентичним інтер'єром. Причиною є активне втручання нового будівництва в забудову м. Києва, зміни функціональності будівель, модернізація чи занедбання будівель другої половини XIX – початку XX ст., які несуть архітектурну, мистецьку та культурну цінність. В зв'язку з цим велика частина будівель змінені зовні або ж втрачені, що призводить до зміни історичної початкової забудови, архітектурного простору, планування міста та будівель.

Вивчення київської забудови другої половини XIX – початку XX ст., зокрема житлових та прибуткових будинків і їхній інтер'єр, дає змогу краще вивчити історію Києва, дослідити стильові рішення, визначити прийоми адаптації будівель до сьогодення та грамотно розподілити функції будівлі для її використання в майбутньому.

Інтер'єр більшості будинків м Києва XIX-XX ст. втрачено і майже не можливо відновити досконало (повністю чи частково), навіть, при умові збереження конструкції та планування через відсутності автентичних матеріалів та елементів. Мова йде про: ліпний декор, вітраж, шпалери, кахель.

У житлових та прибуткових будинках Києва XIX – XX ст., які несли архітектурну цінність інтер'єр існував окремо від інтер'єру, від художнього, архітектурного стилів, від об'єму будівлі. Натомість в інтер'єрі кожної будівлі існує значна кількість художніх стилів [4].

В другій половині XIX ст.. змінюються ідеали краси, норми архітектурної естетики. Замість ордера, єдиного кодифікованого мірила краси в класицизмі, тепер прагнуть використовувати і вільно трактувати форми всіх відомих історичних епох і стилів [3]. Замість зовнішньої імпозантної побудови і цілісності заповнює декоративізм, який стає присутній не тільки на фасадах, а і інтер'єрах будинків.

Архітектура «відходить» від панування норм і єдиного ідеалу прекрасного - класичної архітектури. Архітектори починають звертатися до краси архітектури Візантії, Київської Русі, по-новому ставитися до української

архітектури XVII-XVIII століть, народного надбання. З'являються проекти в готичному, грецькому, класичному, англійському, італійському стилі які повинні були відповідати вимогам зручності і можливості створення.

Як реакція на еkleктицизм і наслідування в архітектурі початку XXст.. виникає стилістичний напрямок, який одержав назву модерн, який підтверджував новизну і право на творчу оригінальність [2].

У будівлях стилю модерн видно нове художнє трактування та наданні їм декоративної якості та виразності в створенні елементів - сходові клітини, еркери, пілястри, декоративна лиштва, балкони, лоджії і т. д. Інтер'єр доповнюється графічним лінійним або рельєфним орнаментом, скульптурою, живописом або майолікою.

Для стилю модерн характерні кручені решітки, вертикальні, чітко виділені лінії. Цим можна пояснити наявність кованих елементів в оформленні фасадів, будь то решітки балконів або прикраса інтер'єру.

Також для стилю модерн характерна фактурна обробка стін, а в оформленні мебелі та декоративних елементів використовувалися поліроване або лаковане дерево. В даних будівлях не використовувалися: металеве лиття, мозаїка і настінний розпис, це обумовлено стилем даних будівель.

Орнамент на вікнах та їх членування створювали ритм деталей які об'єднані в одне ціле, в завершену композицію.

Прикладом збережених інтер'єрів будівель м Києва XIX-XX ст. є: «Шоколадний будинок» на вул. Шовковичній, 17.

Маєток, був побудований у в садибі барона В. Іскюль-Гільдебрандта в 1898–1901 рр. У будівництві брав участь відомий київський архітектор В. Ніколаєв. Інтер'єри кожного приміщення маєтку мають виразне декорування, у них використано стилізуючі принципи готики, бароко та стилю модерн.

Одна з кімнат: «кімната з вітражами» створена в стилі модерн, який ставав популярним на той час в Києві. Іриси, зображені в склі, були символом і улюбленими квітами цієї течії. Також в будинку поєднувалися готика, бароко і мавританську естетика.

Кабінет виконано в візантійсько-руському стилі. З використанням багатого декору, різьблення, інкрустації, розпису, ліпнини та ін.

В інтер'єрах збереглося архітектурно-художнє оздоблення виконане в різних стилях, багатий ліпний декор на стінах та стелі, вітражі, фрагменти монументального живопису, карнизи, різьблені двері, унікальні кахляні печі, мармурові підвіконня, латунна віконна та дверна фурнітура, інкрустований паркет, інше. Розпис виконано в техніці олійного живопису з використанням прийомів стилізації модерну, ренесансу, мавританських мотивів.

Збереглися елементи первісного вмеблювання, дзеркало, різьблене дерево, частково розпис та ліпнина.

Будинки другої половини XIX – початку XX ст., збереглися у значній кількості, але, при сучасних реконструкціях більшість інтер'єрів будівель знищуються і досі.

Проблемою інтер'єрів, є матеріали, які не можна відновити. Приклад: ліпнина, вітраж та ін.

Інтер'єри об'єктів культурної спадщини повинні вивчатися як зразки різних архітектурних стилів і стильових напрямів, а також розглядати адаптацію їх простору, наповнення, конфігурації для функціонального використання.

Список використаних джерел:

1. Концепція національної політики щодо культурної спадщини в Україні (Проект) / Під ред. О. П. Олійник. Київ: Архитектура и престиж, Середняк Т. К., 2014. 134 с.
2. Логвин Г. Н. Киев. По архитектурным памятникам Киева. Очерк. – М., 1982.
3. Скібіцька Т. В. Київські прибуткові будинки: умови і основні напрямки творчості // Фонд відродження культурного середовища Києва / Образ Епохи. Культурне середовище Києва кінця ХІХ – початку ХХ ст. – К., 1995. – С. 15-17.
4. Сердюк О. Особливості формування кийвського житла наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. // Українська академія мистецтва: дослід. та наук.-метод. праці. – Вип. 12. – К., 2005. – С. 157 – 167
5. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>